

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

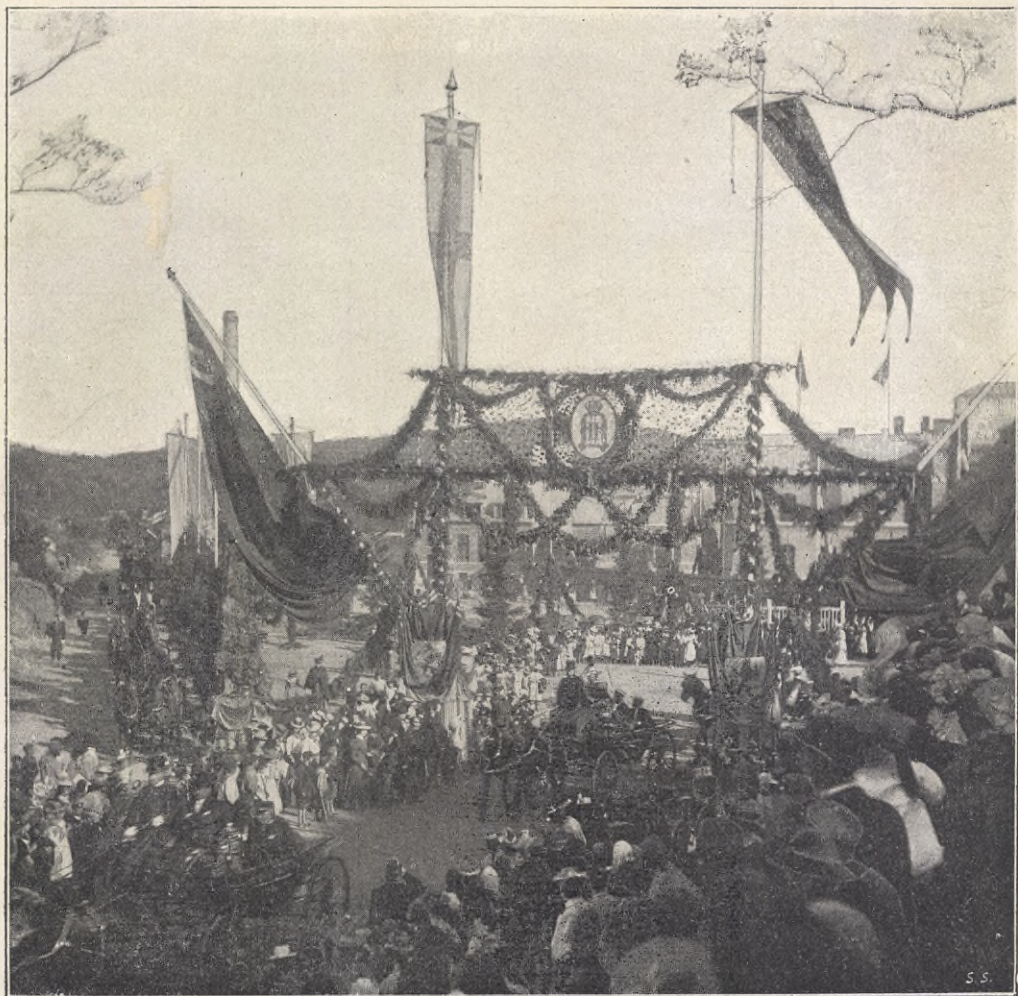

1:a årg.

Stockholm den 1 oktober 1899

N:o 1

INNEHÅLL: *Konung Oscars senaste besök i Göteborg* (med 4 illustrationer). *Litet om huru de vilda djuren tämjas* (med 3 illustrationer). *Ermack, världens starkaste fartyg* (med 3 illustrationer). *Pästskeppet från Panama* (med 2 illustrationer). *Guldörstens offer, följetong* (med 1 illustration). *En härjande cyklon* (med 1 illustration). *Amatörfotografernas pristäflan* (med 2 illustrationer). *De fallnes minne vördas* (med 2 illustrationer). *Veckans Porträttgalleri* (med 3 porträtt).

KONUNG OSCARS SENASTE BESÖK I GÖTEBORG: Äreporten vid Anggården.

KONUNG OSCARS

SENASTE BESÖK I GÖTEBORG.

L iksom så många år förut, har konung Oscar äfven i år gästade Marstrand, för att njuta några veckors ro undan regeringsbestyr och träget arbete. Hans mottagande var enkelt, men hjärtligt. Men icke länge fick fritiden vara. Han kallades till allvarsvärf. På vägen från Marstrand besökte konungen den 24 augusti Göteborg, »ej blot til lyst», utan för att inviga eller rättare påbörja ett arbete, som blir af utomordentlig stor vikt för handelsstaden vid Göta älfs mynning, nämligen Vesterbergets befästade. Han steg i land vid Långedrag, efter det Drott kastat ankar därute på den vackra fjorden. Lätt och ledig, som alltid tillförne, sprang konungen upp för de branta backarne och tog med stort intresse del af de uppgjorda ritningarne till den nya fästningen. Med små flaggor hade man utmärkt hvar de olika kanonbrunnarne komma att få sin plats. Han tog noga kännedom om allt och underhöll sig på det liffigaste med kapten Grill, hvilken tjänstgjorde som ciceron.

»Bravo», utropade konungen efter slutad granskning och begaf sig därpå bort mot norra ändan af berget, där arbetet med sprängningarna för minflankeringsbatteriet skulle inledas med ett sprängskott, antändt af H. M:t själf. Innan konungen afsände den tändande elektriska gnistan, nedkallade biskop Rodhe den Högstes välsignelse öfver det verk, man här gick att begynna. Med blottade hufvuden åhörde konungen och de kringstående biskopens ord, hvarefter H. M:t närmade sig den elektriska apparaten. Med orden: *Si vis pacem, para bellum; volo pacem, ergo paro bellum* (om du vill fred, bered dig för krig; jag vill freden, alltså bereder jag mig för kriget) tände konungen skottet, som slungade ut ett stort klippstycke ur granitberget.

Efter slutadt värf kringbjöds champagne, så återvände man till Långedrag's brygga och konungen gick ombord å Drott.

Vi tretiden på eftermiddagen ångade Drott uppför älfven och lade till vid Stenpiren. Stora skaror mötte konungen och hälsade honom med kraftiga hurrarop. Intet officiellt mottagande

Foto. Axel Larsson, Öhr.

KONUNG OSCARS SENASTE BESÖK I GÖTEBORG: Vy af Vesterberget (platsen för den nya fästningen) med Drott i bakgrunden.

förekom, endast polismästaren, borgmästare Svanberg m. fl. magistratspersoner hälsade honom välkommen, hvarefter hela sällskapet i vagnar företog en rundresa genom staden till sjukhuset vid Änggården.

Kortegen for längs Hamngatorna till den igenfyllda, och nu i sista minuten klarerade, Östra Hamngatan, hvilken passerades och så att säga invigdes. Genom Allén och Linnégatan gick färden till det utom staden, vid Slottsskogen å Änggården förlagda nya Sjukhuset. Öfverallt hälsades konungen af folkskarnorna, som vimlade å de flaggprydda gatorna.

Vid vaktstugan till Sjukhuset hade man upprest en smakfull äreport, omgifven af höga flaggstänger och vackra granar. Här hade folkskarnorna samlat sig och hälsade Majestätet, och ehuru det fattades åtskilligt i taktfasthet, voro hurraropen icke desto mindre hjärtliga. Äfven gården var fästligt dekorerad och här mötte nu medlemmar af stadsfullmäktige, magistraten och drätselkammaren, styrelserna för Sahlgrenska sjukhuset med flera kommunala inrättningar.

Göta Artilleri-Regementes musikkår spelade kungssången, hvarpå sjukhuskomiténs ordförande doktor Carl Lamberg framträdde och anhöll att konungen täcktes i byggnaden infoga dess sista sten.

Konungen svarade i ungefär följande ordalag:

»Med stort nöje mottager jag denna begäran. Och jag önskar, att denna byggnad, hvilken hedrar det samhälle, som låtit uppföra den, måtte skänka och gifva medmänskors all den välsignelse, som är möjlig. Däruti förena sig säkerligen allas våra önsningar».

Han besteg sedan en framför väggen upprest estrad och inmurade provisoriskt en sten, på hvilken man inristat orden:

*Detta slutstycke
insattes
18²⁴/₈ 99
af*

Härunder skref nu konungen sitt namn, hvilket vederbörande kommer att låta inhugga.

Nu tog man det väldiga Sjukhuset i betraktande och när konungen slutligen kom till direktionens rum tog professor Wijkander till orda och riktade till konungen ett kort tal, uttryckande samhällets tacksamhet.

Till sist utbragte prof. W. ett:

Lefve konungen!

När de kraftiga hurraropen förklingat svarade konungen:

»Jag vill svara med att utbringa ett lefve för Göteborg och dess framtida utveckling till heder för sig själf och till ett framstående exempel för andra rikets städer.

Göteborgs välgång! Lefve Göteborg!»

Biskop Rodhe förrättar bön.

Foto. Axel Larson, Gbg.

Ånyo tre hurrarop, invigningen var fullbordad och konungen återvände till staden.

Konungen uttryckte upprepade gånger sin tillfredsställelse öfver hvad han sett.

Detta sjukhus är säkerligen den skandinaviska nordens mest tidsenliga och storartade. Det kostar också cirka två millioner kr. eller närmare angifvet 1,800,000 kronor, då det därefter beräknas vara färdigt till inflyttning den 1 nästkommande mars.

Sedan konungen därefter besökt Museum gaf han middag för sina gäster ombord på Drott. Kl. 10⁴⁵ e. m. anträdde konungen med Bergslagsbanan sin färd till de stora manövrerna i Norge för att senare bevista fälttjänstövningarna i Skåne.

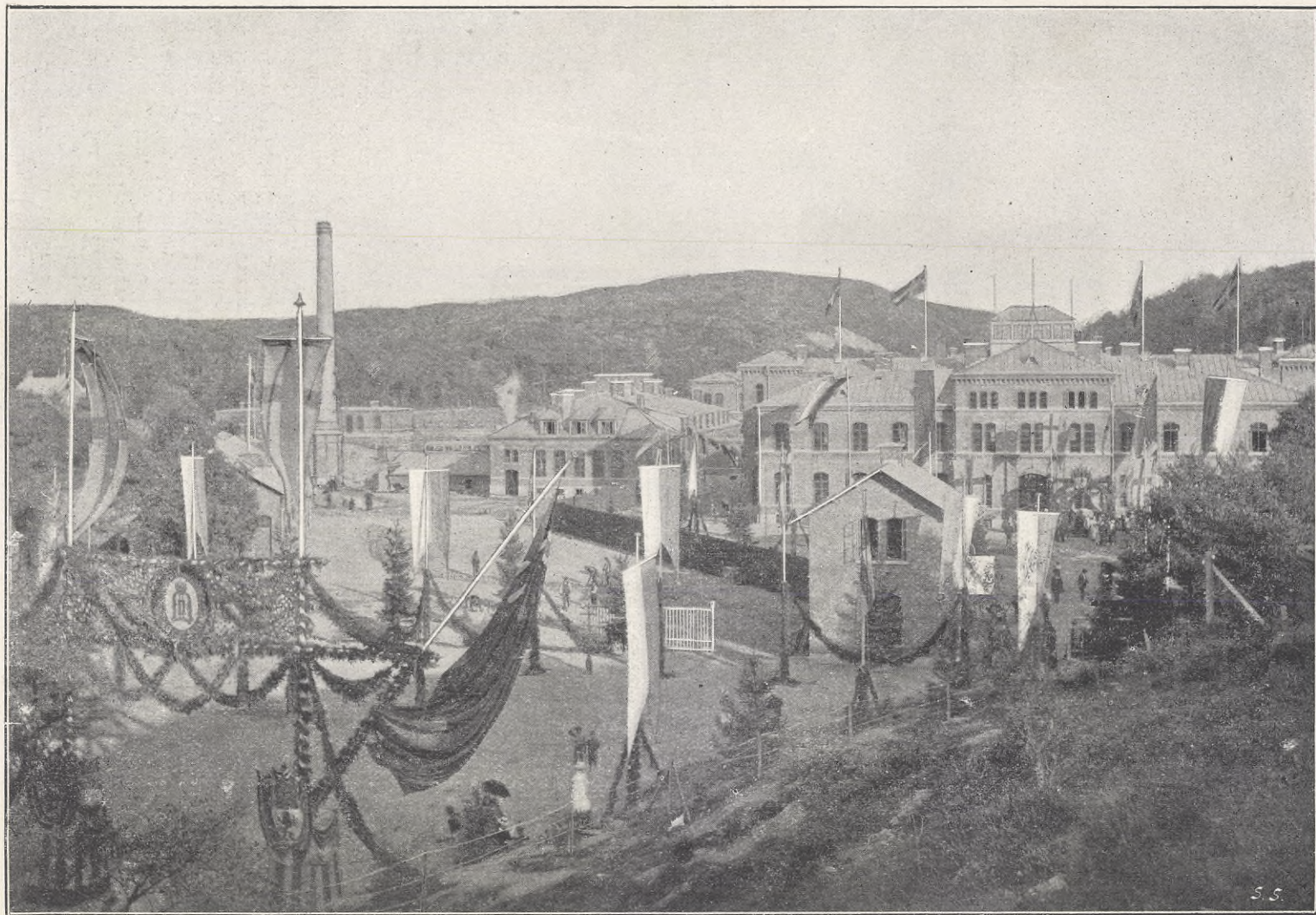
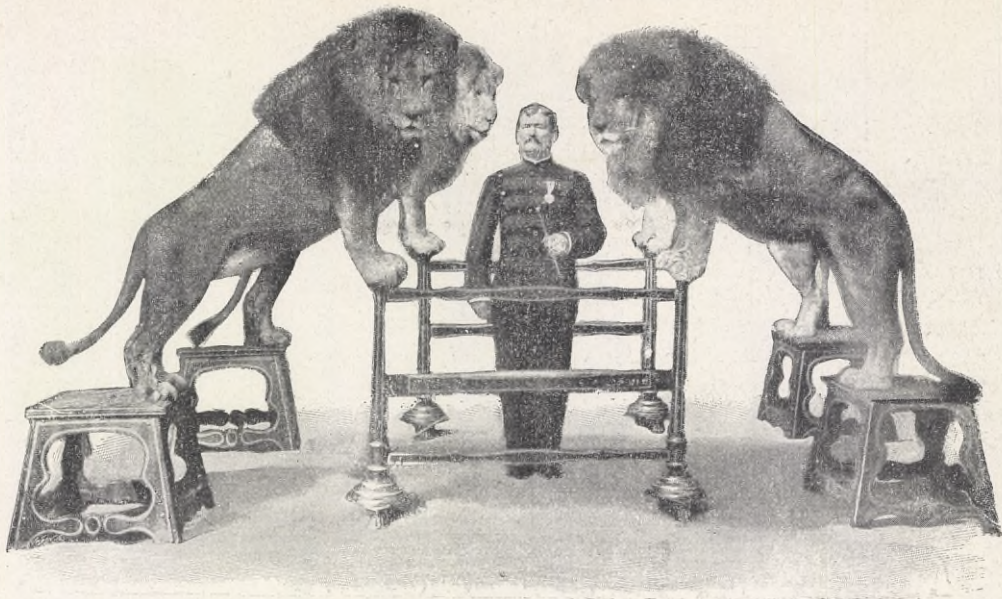

Foto. Carl M. Olson, Gbg.

KONUNG OSCARS SENASTE BESÖK I GÖTEBORG: Vy af det nya sjukhuset vid Änggården.

LITET OM HURU DE VILDA DJUREN TÄMJAS.

Den största auktoritet i världen på detta område är utan tvifvel Carl Hagenbeck i Hamburg.

Han är en man, som ägnat sig helt åt konsten att tämja vilda djur, ja han har höjt detta studium till en vetenskap. Föga troligt är, att någon nu lefvande vet så mycket om djurens karaktär som han, ty ingen har hittills ägnat så mycken tid och uppmärksamhet åt att söka leta ut allt det goda och ädla hos de vilda djuren som han.

Herr Hagenbeck har bevisat att djur af alla åldrar äro utomordentligt förtjusta i att leka, och äro fullkomligt i stånd att fatta och förstå reglerna för människornas sätt att leka fotboll, »kurra gömma» och dylikt.

Djuren leka bättre och lära sina små konster betydligt lättare, då de äro flera i sällskap, än då de äro ensamma. De lära dubbelt så fort och hvad de lärt glömma de aldrig, om de inläras och uppfostras med vänlighet. Det är alldeles fruktlöst att försöka uppnå ett godt resultat genom grymhet.

Det är synbarligen mycket angenämt för djuren, att efter en lång och tråkig dag i burarne, hvarest de hvarken kunna jaga något byte eller gå dit de vilja, plötsligen bli kallade samman ut på den vida arenan för att träffa alla sina vänner, få sträcka ut i fulla språng på den rymliga planen, och där kunna betrakta världen rundt om dem. Det gör ett mäktigt intryck på åskådaren att se dem rusa ut. En dörr öppnas helt hastigt

vid ena sidan af den cirkelrunda arenan, mot hvilken deras burar gränsa, och in rusar hela flocken, tumlande om hvarandra i sin ifver och glädje att slippa lösa.

Djuren ha icke mötts sedan föregående dag och de ha så många små förtroliga meddelanden att göra hvarandra. Många vänliga hälsningar utbytas innan de intaga sina platser för att börja dagens föreställning. En storväxt hund går fram till en lejoninna, som ligger och solar sig, och slickar henne vänligt öfver hela »ansiktet». De äro två synnerligen goda vänner, synes det. En stor svart björn dansar i ett hörn under det hans vänner med synbart nöje stå och betrakta hans öfningar.

Hela scenen påminner ofantligt om de sista fem minuterna skolbarnen tillbringa på lekplanen, innan klockan ringer. Plötsligt gifver oordning och förvirring vika för den största tystnad och uppmärksamhet. Hvarje djur intager eller ledes till sin bestämda plats, från hvilken de ej våga vika förrän de kallas att spela sin roll i pantomimerna.

På en signal från ledaren springa de alla från sina platser och deltaga i en procession rundt arenan. I spetsen går en ståtlig nalle och tåget afslutas af en liten foxterrier, för hvilken samtliga synas ha största möjliga respekt. Sedan de så promenerat ett kvarf, intaga de sina platser och föreställningen börjar.

Det mest pittoreska konststycke ifrån åskådarnes synpunkt sedt är säkerligen den ståt-

En lycklig familj.

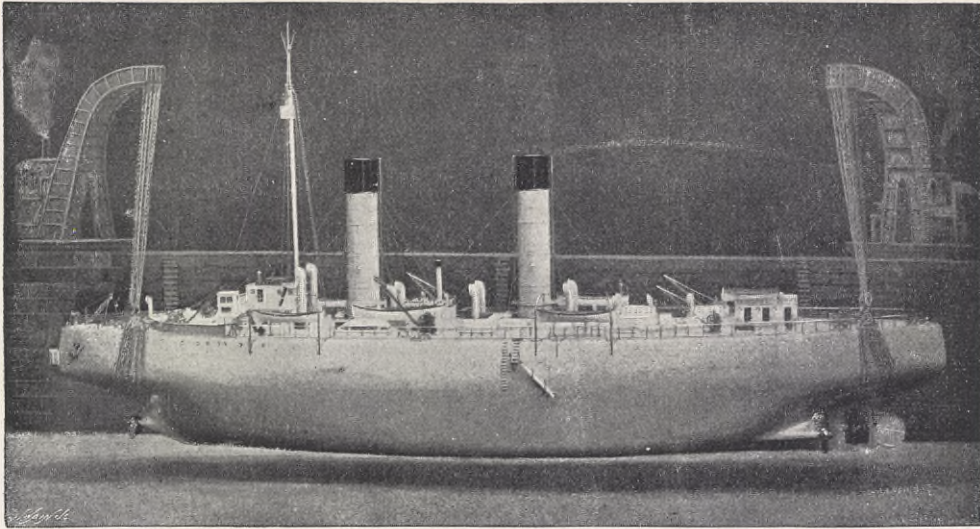
liga entréen och högtidliga processionen rundt arenan, då djurens konung, bärande en väldig, gyllene krona på hufvudet och iklädd en purpurröd kungamantel af sammet, stående i sin romerska triumfvagn, drages af tvenne tigrar och med två väldiga hundar som kungliga betjänter. Att kunna betvinga sådana grymma djur, som de två tigrar vår illustration återgifver, är i sig själf intet lätt uppdrag och hela detta konststycke har, berättar Carl Hagenbeck, kostat många veckor af tåligt arbete för den vårdare, som lärt djuren att utföra sina olika uppgifter.

Det kräfvades tämligen starka nerver af vare sig man eller kvinna att lägga sig ned

lugnt och bekvämt midt i en grupp rofdjur, lutande sig mot ett afrikanskt lejons ludna, kraftiga bröst, såsom damen här ofvan synes göra. Ej heller är det en lätt sak, eller en uppnådd utan vidare risk, att förmå djur af många olika slag att intaga platser på så sätt att de bilda en pyramid. Och likväl, efter långvarig öfvertalning och mycket tvekande, jämte åtskilligt motstånd från den svarta björnen, hvilken bildade pyramidens spets och hvilken genom sitt murrande protesterade under hela föreställningen, blef konststycket utfördt och under två eller tre minuter stodo djuren där och tittade ganska belättna rundt arenan.

Djurens konung.

Ermack lyftad af två kranar.

ERMACK, VÄRLDENS STARKASTE FARTYG.

Den mänskliga civilisationen har i alla tider segerrikt bekämpat de blinda naturkrafterna. Våra äldsta förfäder hackade med sin flint- yxa hål på isen och fiskade därigenom.

Från detta primitiva sätt att krossa isen med stenyxa till våra dagars moderna isbrytare är ett långt steg och ändå finnes mellan dem en viss analogi. Äfven ha isbrytarne haft att genomgå en lång utvecklingshistoria i likhet med alla andra uppfinningar.

Den isbrytare vi gå att beskrifva beställdes af vice amiral Makaroff för ryska regeringens räkning hos den stora Tynefirman Sir W. G. Armstrong, Whitworth & Co., och har fått namnet *Ermack*.

Ermack är försedd med dubbla propellrar såväl för- som akterut och är det starkaste fartyg, som hittills konstruerats för isbrytande. Om man tänker sig ett skeppsskrof af stål, 305 fot långt, 71 fot bredt, 42 fot djupt, med 8,000 tons displacement och hvilket är i stånd att, framdrifvet af en maskinstyrka motsvarande 12,000 hästkrafter, löpa till storms mot en 10 fot tjock ismassa utan att taga skada, kan man få en aning om hvad Ermack verkligen är.

Som synes af illustrationen är den yttre formen, hvad fören och aktern beträffar, äfvenså propeller- nas placering, helt olika andra fartygs. Dess främre del är byggd af solidt gjutstål.

Man kan förmoda att en isbrytare skulle borra sig i isen, krossa den och bryta den undan genom sin stora styrka, men så är ej fallet. En verklig isbrytare bryter ej *upp* isen, den bryter *ned* den. Såväl midskepps som för- och akteröfver, finnes det ej enda vinkel eller utstående kant, i hvilken isen kan få fäste. Sidornas ytor äro runda som ett äpple, i afsikt att bjuda isen minsta möjliga hållpunkt.

En hvalfiskfångare kan under stundom blifva fastfrusen och »sönderskrufvad» af isen. Något sådant kan ej hända Ermack. Om den fastnar mellan tvenne ismassor, skall den höja sig sakta, men säkert och utan att ens få en rispa. Emel-

lertid kan den pumpa alla tankar fulla af vatten och isen skall då nödgas bära en tyngd af tio millioner kilogram eller ock gifva vika. Troligen ger den sig.

Men Ermack har ännu ett godt medel att för- svaga isen, nämligen med tillhjälp af propellerna i fören. En tillfällighet ledde till upptäckten af denna konstruktion. En isbrytare blef vid ett tillfälle fastfrusen och kaptenen sökte forcera isen, men förgäfvos. Då slog han back och se -- isen gaf vika. Man insåg nu att propellern sög undan vattnet under isen och på så sätt gjorde den svagare och lättare att genombruta. Detta är anledningen hvarför Ermack har propellrar såväl för- som akterut. Det är ej heller möjligt att isen skall kunna krossa Ermack, ty då skulle den lika väl kunna krossa en solid stålmassa af samma storlek, och ännu har naturen ej frambringat en is med denna oerhörda styrka.

Ermack är ett dubbelt skepp från början till slut och dess tvenne skrof äro förbundna med så starka mellanbalkar, att den är faktiskt osårbar, under det att fartyget på samma gång omöjligen kan sjunka. Det är deladt i 48 afdelningar af absolut vattentäta skott, hvilkas goda styrka nog- samt har pröfvats.

Se här ett annat prof. Om Ermack placerades längs en kaj och om ketteringar från tvenne 4,000 tons lyftkranar applicerades om fören och aktern, skulle den kunna lyftas upp ur vattnet och hänga rak som en järnstång. Företoge man samma materialprof med det starkaste fartyg i engelska flottan, så skulle det störta samman af sin egen vikt som om det vore byggdt af papp.

Det är klart, att en så kolossal kropp som denna, skulle vara till föga nytta utan muskler af proportionerlig styrka. En ångares muskler bestå af hans maskiner, axlar och propellrar. Ermack har fyra ångmaskiner som lämna drifkraft, tre akter öfver och en för öfver. Hvar och en af dessa utvecklar 3,000 hästkrafter och förses med ånga af sex dubbeleddade pannor. Propellrarne äro af nickelstål och betydligt starkare än pansarfartygens.

Om nu maskinerna med full kraft drefve denna koloss, vä-gande 8,000 ton, med 16 knops fart mot isen, så att propell-rarne fastna-de i isen och maskinerna stoppades i ett nu — skul-le ingenting brista.

I smult vatten be-höfva ej de stora maski-nerna arbeta, ty fartyget är försedt med en mindre hjälpmaskin, stark nog att drifva fram fartyget med måttlig fart, hvilket är mycket bränslebesparande. Dessutom finnes ombord ej mindre än 60 olika små ångma-skiner afsedda för olika ändamål. Till följd af fartygets storlek finnes godt utrymme för salonger och hytter. För öfrigt är hela fartyget inredt med stora vattentankar, hvilka fyllas, om isen hotar att stjälpa kolossen.

Då en kollision ej kan skada Ermack skulle den i krigstid med fördel kunna användas till att krossa parsarfartyg.

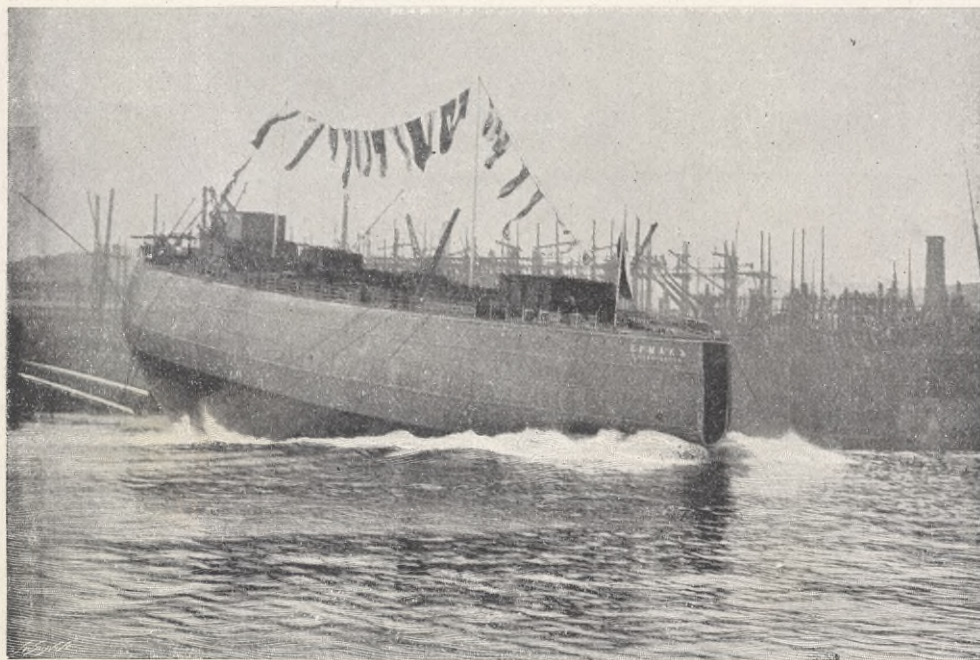

Ermack i tjock is.

Som exempel på denne isbrytares styrka kan nämnas, att den på väg till S:t Petersburg i Öster-sjön möttes af fem fot tjock is, hvilken den forcerade med nio knops fart. Så mötte den en ismassa 25 fot tjock. Detta hejdade Ermack, men först sedan han arbetat sig nästan igenom densamma.

Ankommen till Kronstadt gick han igenom 18 fot tjock is och vid Reval 20 fot. Här befriade han nio infrusna ångare och gjorde rännan klar. Efter detta prof besiktigades Ermack. Ej en spricka eller läcka stod att upp-täcka, ehuru hela fören på fartyget var alldeles blankpolerad till följd af det oerhörda tryck den var-it utsatt för.

Då våra läsare säker-ligen mer än en gång få läsa om Er-macks strider mot ismas-sorna i Norra Ishafvet, in-taga vi här ofvan en bild af kolossen forcerande de ismassor som afspärra Norra Ryss-lands och Si-biriens ham-nar från den öfriga jorden.

Stapelaflöpnigen.

Pästskeppet från Panama

Af GEORGE GRIFFITH.

»Senor, har ni någonsin hört berättelsen om pästskeppet från Panama?»

»Ja, jag har hört en sådan tingest omnämnas en eller två gånger i några af de hamnar jag anlöpt, men jag har aldrig hört historien om det, ej håller har jag hört, att någon sådan berättelse existerar».

Detta samtal ägde rum en afton sedan jag efter en tröttsam ridt från Magdalena nått San Pablo. Jag färdades från kuststaden Pacasmayo till det inre af Peru och hade med stor ansträngning tillryggalagt vägen uppför Andernas östra sluttningar, tills vid en höjd af 3- å 4,000 fot jag fick se staden San Pablo i sikte.

Den var som alla städer i det inre af Peru en förfallen, snuskig och illaluktande by. Jag hade för två dollars skaffat mig en rekommendation till *curan* eller församlingsprästen. Denne brukar i regeln vara en smutsig, afsigkommen fördretting, föga bättre än hans indianska färahjord, men så var icke händelsen med den, till hvilken jag blifvit rekommenderad. Han var tvärtom en gentleman, en ättling från de gamla spanska familjerna, som behärskade landet i vicekonungens dagar. Han var en allvarlig man och hvad som slog mig med förvåning var, att det hår, som likt en gloria omgaf hans hjässa, var alldeles hvitt.

Vi blefvo vänner och nu sutto vi efter slutad aftonmåltid på piazzan, rökande våra små bruna cigarretter i den svala aftonvinden, då samtalet kom in på det chilenska kriget. Jag omnämnde att jag ryktesvis hört mycket om de begångna grymheterna under kriget. Han svarade, att krig var krig allstädes och att det spanska blodet är hett. Han antydde att han varit med därute — pekande på det blånande hafvet i fjärran.

Jag lät honom förstå, att jag vore tacksam för en berättelse och tyckte mig förmärka en sällsam rörelse i hans skarpt markerade drag och det var då han gjorde mig ofvanstående fråga. På mitt svar förstod han, att jag ville höra antydda berättelse och han fortfor:

»Ja», sade han, »det finnes en sådan berättelse och jag skall förtälja den, om ni vill lyssna och

sedan ni kommit åter till Europa, kan ni teckna ned den och den skall visa de europeiska nationerna, att äfven i det fattiga, ruinerade och föraktade Peru finnas män, som förstått sin plikt och vågat göra den, oberoende af hvad det än sedan kostat dem. Här är berättelsen om pästskeppet.

Det var mot slutet af kriget och den chilenska flottan hade tillfångatagit eller förstört nästan hela den obetydliga flotta Peru hade, men likväl var det ett skepp som undslupit kulorna. Den skutan hette *Huahura*, ett snabbt handelsfartyg, en ångare, hvilken blifvit bestyckad med kanoner och tjänade som kryssare. Tack vare dess snabbhet och goda officerare hade den gjort icke ringa skada på de chileanska kuststäderna. Den fördes af en kapten vid peruvianska marinen, Ricardo Caldera, en man af omkring 30 års ålder.

Jag måste här bifoga, för sammanhangets skull, att hans farbror var köpman i Valparaiso. Själfbodde han i Lima och före kriget hade Ricardo ofta besökt sin farbror. Omkring 3 år före de händelser, jag nu går att berätta, hade han i dennes hus stiftat bekantskap med en dotter till en annan chilensk köpman, senorita Carmen de Salta. Korteligen, hon var mycket vacker och han fattade kärlek till henne. Hennes föräldrar samtyckte till förbindelsen, ty han var en man af börd och rikedom. Många peruvianer voro rika före krigets utbrott.

Men Donna Carmen var ännu ung och det ej kunna bli tal om bröllop innan hon varit i Paris för att fullborda sina studier, såsom många söner och döttrar af våra finare familjer här ha för sed. Till detta samtyckte naturligtvis Caldera gärna, ehuru skilsmässan blef smärtsam. Hon reste och så bröt kriget ut. Caldera såg krigsmolnen resa sig upp mellan honom och hans framtidsdröm, ty krig är krig äfven emellan de sydamerikanska folken och det hat är bittert, som kriget efterlämnar.

Nåväl kriget gick olyckligt, som hvar och en vet, för det arma Peru, både till lands och sjös, och till sist var Calderas skepp det enda, som ännu seglade under peruviansk flagga. En dag, under

det han kryssade utanför den östra kusten, långt ifrån land, hvilket han vågade nalkas endast under mörkaste natten, fick han syn på en ångare, som jagade ett segelfartyg. Caldera satte till full maskin och kom snart tätt intill ångaren. Segelfartyget hissade Perus färger och ångaren Chiles. Det var nog för honom. Han öppnade eld, så snart han kom inom skotthåll och chilendarne gafvo sig snart nog.

Det chilenska fartyget liknade närmast hans eget, ett passagerarfartyg apterad till kryssare, och slutligen sköt han detsamma i sank, men just som det höll på att gå till botten sände dess kapten segelfartyget ett välriktadt skott, som genom en olycklig slump slet upp en stor läcka i aktern och kom äfven segelfartyget att sjunka. Ett af de sista skotten från det sjunkande fartyget hade skadat Huahuras propeller, så att han endast sakta kunde skjuta fart, men Caldera började likväl genast vidtaga åtgärder för att hjälpa segelfartyget.

Han erfor snart att det var från Islay och att det hade öfver hundra flyktingar ombord, mestadels barn och kvinnor, hvilka flytt från Islay, då chilendarne förstörde Molendo och de hoppades nu uppnå Panama. Han tog dessa jämte det sjunkande fartygets besättning ombord på Huahura och lofvade att föra dem till Panama, emedan chilendarne intagit alla kuststäder, och då han ej hade några direkta order från regeringens sida, kände han sig fri att göra hvad han ansåg bäst för sina olycklige landsmän.

Dessutom, då det var honom omöjligt att få sin skadade propeller reparerad på närmare håll, satte han kursen norrut med all den fart han kunde göra med så många passagerare ombord. Detta hände tidigt på morgonen och en timme eller ett par fram på eftermiddagen fick man röken från en annan ångare i sikte, styrande söder ut och synbarligen hållande så långt ut som möjligt af fruktan för krigsskeppen vid kusten. Han fortsatte sin kurs rätt emot denne ångare, litande på sina kanoner i händelse det skulle vara en fiende, alldenstund det var honom omöjligt att undkomma. Då det främmande fartyget kom inom klart synhåll, såg han att det var en gammal passagerareångare af den chilenska linien och han läste tydligt namnet Tupisa. Men han såg ingen flagga, ej heller kunde han förstå att något försök gjordes att hissa någon.

Detta föreföll honom besynnerligt, men han fick se något ännu besynnerligare, då han kom nära, ty från kommandobryggan kunde han genom kikaren se att folket ombord var inveckladt i en strid på däck, några för ut och andra akter öfver. Han såg huru på fördäck några voro i begrepp att hissa en flagga och andra försökte hindra dem, men då han ej såg minsta tecken till kanoner, styrde han närmare och nu såg han en man och en ung kvinna, med revolver i händerna, hållande tillbaka en skara män, under det att en annan man fastband en flagga i linan och äfven hissade upp den.

Så snart vinden fattade uti den, utvecklade den sig, och han såg till sin förvåning, att den var gul till färgen. Det var pästflaggan, och då den hissades såg han männen under fasansfulla skri rusa fram, liksom för att slita ned den, men mannen och kvinnan afsköt ett par eller tre skott hvardera och drefvo dem på så sätt tillbaka. Därpå såg han mannen, som hissade flaggan, rusa in i styrhytten, draga med sig ut en stor svart tafla och hålla den ut öfver relingen. Caldera vände

Mannen höll ut en stor svart tafla öfver relingen.

kikaren mot den och såg det fasansfulla ordet *Viruela*,*) i stora, kraftiga, hvita bokstäver, skrivet därpå. Nu kommo de båda skeppen mycket nära hvarandra. Sedan flickan afskjutit alla skotten från sin revolver, vände hon sig mot Huahura, höjde armarne och utropade:

»Viruela! Viruela! Vi äro pästsmittade nästan allesamman. Styr undan! Några hoppas att undkomma och äntra ombord på ert fartyg. Styr undan!»

Den hjärtslitande rösten igenkände genast Caldera, till sin förvåning och fasa. Han riktade kikaren mot flickan och igenkände äfven hennes anletsdrag. Det var Carmen, hans utkorade brud, där ombord på pästskeppet! Huru hon kommit ombord visste naturligtvis icke han, men hon var där och den sanningen var honom förskräcklig nog.

Då hon såg honom stå på Huahuras kommandobrygga, ropade hon ännu en gång:

»Ricardo! Älskade Ricardo! Styr bort från oss. Sök ej rädda någon. Vi fingo pästen ombord i Guayaquil. Skeppet är en pästhärd. Styr undan! Om du ej kan det, skjut oss då i sank, ty vi måste dö.»

Nå väl, Señor, ni kan lätt fatta att ingen människa gärna kan komma i en förskräckligare belägenhet, än den stackars Caldera gjorde vid dessa ord. Han var en gentleman med rent castilianskt blod i sina ådror, men han var också en patriotisk son af Peru. Han älskade denna hjältemodiga kvinna, så som endast en spanior kan älska, och han återsåg henne nu i denna fasansfulla belägenhet för första gången på tre år. Han skulle velat offra sitt lif, ja sin själs salighet för att rädda henne, men han hade kvinnor och barn ombord och dessa voro kära för andra och han behöfde skydda sin egen modiga besättning. Om skeppen kommo i beröring med hvarandra skulle en päst-

* Smittkopporna eller svarta pästen.

smittad springa ombord, öfverförande sjukdomen och en säker död. Ja, om endast en båt passerade från det ena till det andra fartyget, skulle smittan öfverföras med den.

Han märkte dessutom, att Tupisa, huru sakta den än gick, var något, om än helt litet, snabbare än hans eget skadade fartyg, så att om han sökte undkomma kulle påstskeppet förr eller senare hinna upp honom. Hvad hopp hade han nu för dem som voro anförtrödda i hans vård? Jo, den enda sista förskräckliga utvägen: att använda kanonerna.

Men icke ens nu kunde han komma sig före att gifva eld. I stället ändrade han Huahuras kurs och styrde bort, ropande till Carmen: »Kasta dig öfver bord, älskade Carmen, och de som ännu äro friska likaså, och vi skola rädda er! Ni andra, håll er undan eller jag gifver eld! Jag skulle vilja rädda er, om jag kunde, men jag har kvinnor och barn ombord och jag vågar ej!»

Men då de ombord på Tupisa sågo, att Huahura sökte komma undan, satte de kurs efter henne.

Då gaf Caldera order att klara kanonerna, svängde rundt och sänkte kanonmynningarne. Ännu en gång ropade han och hans officerare ett varningens ord, och för att visa det de mente allvar sköts ett skott mot Tupisa, men högt nog för att icke skada. Likväl nalkades fartyget och vann allt mer på Huahura. Carmen hade flytt upp på kommandobryggan, hvarest två eller tre män sökte hålla hopen tillbaka med sina revolverar, men de kunde icke styra ångaren med ratten, ty de som anställt myteriet hade afslagit kettingen och styrde med akterratten.

Slutligen, då Tupisa kommit helt nära, och de som kämpade på kommandobryggan skjutit bort alla sina patroner, började de ropa till Caldera att gifva eld, med anledning af hvad han sagt om kvinnorna och barnen. De voro tappre män, som ni hör Senor, män som hällre ville dö själva än bringa de oskyldiga i olycka. Och Carmen ropade och besvor sin fästman vid den kärlek han hyste till henne, och vid allt heligt att glömma sin kärlek och göra sin plikt. Och då hon så utropade denna maning, rusade en skara män upp på kommandobryggan med ansikten förvridna af dödsångest och fasa. Det blef en strid — en förskräcklig strid mellan de ännu friska och de dödsdömda. Då Caldera såg detta och med hjärtat sönderslitet af fasa samt hjärnan virrig af vanmäktigt raseri därtill såg en af dessa mordänglar i mänsklig skepnad gripa Carmen och lägga sin hand våldsamt öfver hennes mun, yttrade han endast:

»Gif fyr!»

De stora kanonernas åska ljud och deras skarpa kulor krossade kommandobryggan i spillror. Andra kulor trängde in i skrofvat och slet ett stort hål i vattenlinien, på samma gång som kanonerna öfveröste däck med en hagelsvärm af kulor, nedmejande män och kvinnor — det fanns flera sådana om bord äfven på Tupisa, som var ett passagerarfartyg. Ett fasansfullt verk, Senor, ett arbete, skulle ni tycka, mer passande för djäflar än människor, men hvad skulle ni velat göra? Hvad annat var att göra?»

»Ingenting, förmodar jag», svarade jag för första gången görande en anmärkning sedan curan hade börjat tala. »Det var en fasansfull belägenhet, men det oaktadt gjorde kapten Caldera sin plikt. Naturligtvis gick Tupisa till botten?»

»Jag är glad att ni tror det, Senor», sade han sakta, »jag är glad att ni tror det. Ja, Tupisa sjönk och hvarje levande varelse ombord gick till botten. Nä-

gra af de arma olyckliga summo omkring för att rädda sina lif. Man sköt dem i vattnet för att förkorta deras lidande och Huahura fortsatte till Panama, det är slutet af historien».

»Ni har berättat mig en märkelig och förskräcklig historia, Senor Padre», sade jag, »och jag skall berätta den när jag kommer till den andra sidan jordklotet, för dessa hjältars skull, som gjorde sin plikt och för den modiga flickans skull, som villigt gick i döden. Men, om ni vill förlåta min nyfikenhet, Senor Padre, ni har berättat mig historien så som endast ett ögonvitne skulle kunna berätta den. Jag frågar om den är sann?»

»Ja, Senor, den är sann», sade han, reste sig från sin plats och sträckande ut sin hand, fortsatte han: »Jag var en af dem som var ombord på Huahura. Nu, god natt! Vi hafva samtalat länge och ni har en lång väg att färdas i morgon.»

Då såg jag hvilket misstag jag begått, som tviflat, sade god natt och gick till sängs. Nästa morgon vid soluppgången beredde mig curan en kopp te, och då jag druckit den, gaf han mig sin välsignelse och jag begaf mig på väg för att bestiga samma pass, genom hvilket Pizarro och de andra eröfrarne hade marscherat trehundra sextio år förut för att gripa den siste af Incastammens furstar midt ibland hans segerrika skaror.

Tre månader senare satt jag med min vän major Harras på verandan till engelska klubbens lokal i Callao och förtäljde för honom om curan och hans berättelse. »Ja», sade han, då jag slutat, »den är fullkomligt sann. Senorita de Salta gick ombord på Tupisa i Panama. Hon var på väg hem från Paris. Hennes namn stod på passagerarelistan hos agenten. Då kriget var öfver tog Caldera afsked och slöt sig till ett missionsällskap. Jag hörde sedermera att han ägnade sitt lif åt att undervisa indianerna i det inre af Peru och af hvad som framgår af det du berättat mig, har du hört berättelsen från hans egen mun».

En af dem grep Carmen.

GULDTÖRSTENS OFFER.

Af S. H. MERRIMAN.

FÖRSTA KAPITLET.

S:t Jakobsgatan.

Det var professor von Holzen», sade en vördig fru, som har hökarebutik på hörnet af S:t Jakobsgatan i Haag. Hon är judinna som de flesta af innebyggarna vid S:t Jakobsgatan och Bezemsgatan, vid hvilken fruktmänglarne bo. »Det är professor von Holzen, han går förbi en eller två gånger i veckan. Han är en god man».

»Han går klädd i en fin rock», svarade en af fruns kunder, en ung man med melankoliska mörka ögon och med ett utseende, som om han endast såg allt i världen från den goda sidan.

En del människor säga att det icke är klokt att ensam passera S:t Jakobs- eller Bezemsgatorna efter mörkrets inbrott, ty man ser lömska skepnader i portgångarne och man hör ett hånande skämt i de många gränderna. När man går förbi om dagen och kommer att hastigt kasta blicken mot fönstren, kan man få se ansikten, som endast flyktigt titta fram; det är isynnerhet kvinnor, som aldrig någonsin komma ut, utan tillbringa hela sitt lif bakom dessa otvättade gardiner och omsorgsfullt tillstängda fönster i en luft, om hvilken man

kan få en svag föreställning, då man betraktar varorna i butiken inunder. I hvarje hus vid denna gata finnes en handel, där gammal metall, kasserade möbler och köksredskap köpas och säljas och der tusentals af denna

Von Holzen satte sig ned.

bannlysta släkt synas i stånd att lefva och trivas. Man lägger snart märke till, att dessa handlande med sin kännedom om människonaturen och med en dyrköpt erfarenhet blott utställa varor sådana som sängar, kaminer och andra tunga föremål, hvilka icke så hastigt kan försvinna med någon snabbfotad individ.

Inne i butikerna finnas massor af kläder, böcker och tusentals varor af ringa värde. Sorgen synes rufva öfver denna gata. Själva de bleka och melankoliska barnen, med de insjunkna, uttryckslösa ögonen och hängande näsor, synas allt för tidigt hafva gripits af lifvets allvar och inlåta sig sällan i lekar.

Den man, som hökarfrun kallade professor von Holzen, gick raskt genom gatan med en min, som antydde, att han önskade ådraga sig så ringa uppmärksamhet som möjligt.

Det var en kraftigt bygd man med ett sorgset drag kring den breda munnen, med ett mildt uttryck i ögonen. Det var i september månad och professorn bar en tunn, svart öfverrock, hårdt åtknäppt öfver det breda bröstet. Han hade grå handskar och bar en paraply i handen. Hela hans yttre vittnade om, att han var en lärd man och en hederlig medborgare.

Som det icke är till någon nytta att vara lärd utan att se lärd ut, var professor von Holzen mycket noga med att kläda sig i öfverensstämmelse med sin ställning i lifvet. Hans yttre syntes säga: »Låt mig vara i fred och jag skall icke genera er!» och en sådan hållning är alltid tilltalande. Den är under alla omständigheter bättre än den hållning de flesta intaga och hvilken synes säga: »Låt om oss visa hvarandra förtrolighet!» emedan den så lätt leder till tankeutbyte i värdelösa ämnen.

Professorn stannade vid dörren till huset n:o 15 vid S:t Jakobsgatan, ett af de äldsta husen vid den gamla gatan — och tände långsamt en cigarr.

Det fanns en butik i nedre våningen, hvarst salubjöds gamla kaminrör och andra »elddon». Då professorn väl stött upp dörren, stod han en stund och väntade vid den trånga trappan. Han visste, att i en sådan butik fanns det alltid en mänsklig varelse, som likt en giftig spindel i sitt hörn af nätet, från sin vrå lurar på den fluga i människogestalt, som stannar och ser på varorna.

Denna spindel visade sig straxt — det var en gammal skrynklig kvinna, som såg ut som en riktig hexa. Von Holzen pekade uppåt. Hon skakade på hufvudet.

»Han lefver ännu», sade hon.

Professorn vände sig mot trappan och tvekade ett ögonblick.

»Vill ni sända efter litet mjölk», sade han och gaf henne ett mynt. »Huru mycket har han fått?»

»Två tillbringare», svarade hon, »och tre tillbringare vatten. Man skulle kunna tro att det brinner i honom».

»Det gör det också», svarade professorn med ett kargt leende och steg upp för trappan. Han steg långsamt på och bolmade riktiga rökmoln ur sin cigarr med en energi, som om han velat röka bort de giftiga bacillerna. Frukten för smitta är den enda

fruktan, som folk anser berättigad, och det är svårt nog förstå hvarför denna slags feghet skall vara mindre föraktlig än någon annan.

Von Holzen var tysk till börd, och denna nation förenar modet med en så stor försiktighet, att folk understundom taga fel och tro att den saknar denna egenskap. Ett ärr på hans kind vittnade om, att han i sina studentdagar hade ansett det för en nödvändighet att duellera. När man såg von Holzens ansikte, kom man ofrivilligt att fundera på, hurudant märke hans motståndare fått som minne af denna sammandrabbning.

Då von Holzen kommit upp för trappan, stötte han upp en dörr, som stod på glänt och gick långsamt in, efter att först ha sändt ett rökmoln före sig in i rummet. Där fanns icke många möbler, men rummet var fyllt med en hel del saker, som icke borde ha sin plats i en sängkammare. Detta rum blef nämligen användt som magasin för en hel del föremål, hvilka butikens ägare blott utbjöd till några få utvalda. Luften i detta rum var ett sant babelstorn, hvarest egendomliga baciller från alla världsdelar foro omkring och frodades i den kvafva atmosfären.

På ett imiteradt empirebord stodo tre vattenkrus eller tillbringare af efterapadt, venetianskt glas. En gul hand, som stack fram ur ett mörkt trasbylte med gamla sängkläder, grep efter glaset, hvilket var tomt, och sträckte fram det mot von Holzen, då han inträdde i rummet.

»Jag har skickat efter mjölk», sade professorn och drog några starka drag ur cigarren utan att dock gå för långt in i den mörka vrå hvarest sängen stod.

»Det var vänligt af er», sade en röst och det var omöjligt afgöra, om den var ironisk eller tacksam.

Von Holzen såg på det tomma kruset med ett leende och rykte på axlarne. Hans ansikte hade måhända en gång varit vänligt. En ful mun vittnar vanligtvis om ett godt hjärta.

»Det är väl för att ni kan vinna något på det», sade den matta rösten från sängen.

»Jag kan vinna något, men jag kan också undvara det», sade von Holzen. Han vände sig om mot dörren och tog ett krus mjölk, som ett barn räckte honom. »Och så skulle jag ha några småslantar tillbaka», sade han skarpt.

(Forts.)

EN HÄRJANDE CYKLON.

En afton i början af juli månad drog en våldsam cyklon genom Töllesjö socken i Elfsborgs län. Den gick genom Ödenäs och Hemsjö socknar nedbrytande allt i sin väg. Skogens största jättar, de väldiga granarne, såväl som småskogen och buskarne nedbrötos på en sträcka af en och en

kvarts mil, banande en cirka 100 fots bred väg genom skogen. Nedanstående fotografi är tagen vid sjön Ösen i Ödenäs socken och visar huru de kraftiga träden ligga som afmejade af en jättestor lia eller uppräckta med rötterna.

Amatörfoto. af hr And. Skog, Gbg.

AMATÖRFOTOGRAFERNAS PRISTÄFLAN.

Från alla håll förspörjes ett lifligt intresse för fotografering, och då vi tro många HVAR 8 DAGS läsare är lycklig nog äga sin egen kamera, inbjuda vi till en *pristäflan för amatörfotografer*.

Vi komma under detta och nästa år att anställa *tre* täflingar mellan amatörfotografer, omfattande *tre olika motivval*. Den första täflingen kommer att omfatta *vyer* från land och stad, med särskildt afseende fäst vid den bild, som bäst återgifver landskapets karaktär eller, om det är i stad, hvad som är typiskt för densamma. Som prof på sådana fotografier intaga vi en vy af Norrbro med vaktparaden, tagen från Slottet, och en landskapsvy från Södermanland.

Andra afdelningen är afsedd för *porträtt* och *grupper* och tredje afdelningen omfattar *ögonblicksbilder af anmärkningsvärda episoder*.

Första afdelningen prisbelönas i medio af november i år, andra i januari och tredje i mars 1900. Inom hvardera afdelningen utdelas 3 pris,

första pris *Kronor 25.—*

andra pris *Kronor 15.—*

tredje pris *Kronor 5.—*

och är det tillåtet täflarne insända *två fotografier inom hvarje afdelning*.

Amatörfoto.

En prisnämnd af *sakkunniga* kommer att fälla utslaget och böra de till *första afdelningen afsedda fotografierna vara inlämnade senast den förste november i år*. Vid insändandet är att iakttaga de *föreskrifter*, som finnas angifna å därför afsedda *kuponger*, hvilka medfölja *nästa n:r*.

De prisbelönade fotografierna införs i tidningen.

För täflan afsedda fotografier adresseras till

*HVAR 8 DAGS Prisnämnd för fotografier,
Lilla Torget 2, Göteborg.*

Amatörfoto.

DE FALLNES MINNE VÖRDAS.

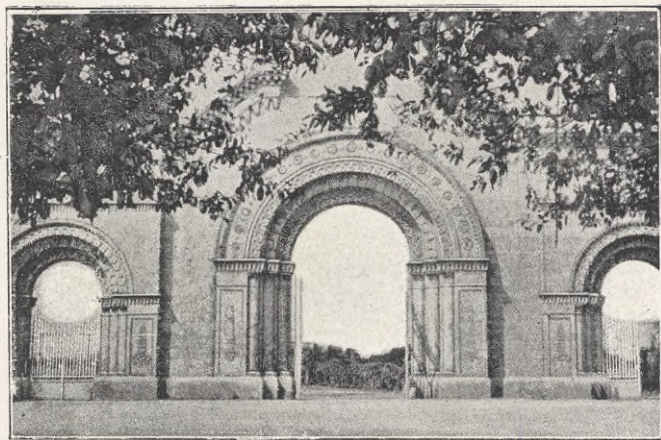
Som en illustration för dagen intaga vi en vy af amerikanska nationens tilltänkta mausoleum öfver de vid Maine-katastrofen omkomna soldaterna.

Nu ligga de under några enkla grafkullar å kyrkogården vid Christobal Colon. Nedanstående teckning visar oss portalen till nämnda kyrkogård. På ena grafkullen står ett högt smalt kors och denna såväl som de öfriga grafvarne prydas ofta med blommor och kransar med band i stjärnbanérets färger. Men Förenta Staternas befolkning nöjer sig icke med några lätt förvissnande blomsterdekorationer, utan ha för afsikt att vid sjökrigsskolan i Anapolis uppresa ett värdigt minnesmärke öfver de fallna. Denna minneskyrka blir säkerligen en af de vackraste af alla offentliga byggnader i Anapolis och kommer att ådraga sig alla besökandes uppmärksamhet, emedan den förevigar minnet af en den mest betydelsefulla händelse i Amerikas historia.

Det är också mycket lämpligt att amerikanska flottans kadetter — de framtida kaptenerna — skola hafva till gudstjänstlokal en byggnad, som ständigt påminner dem om deras kamraters olycksöde, en händelse som medförde kriget med

Minneskyrkan i Anapolis.

Portalen till kyrkogården vid Christobal Colon.

Spanien, Kubas frigörelse och Förenta Staternas utvidgade välde öfver öarne både i öster och väster. Den skall icke endast tala till dem om tragedien den 15 februari 1898, utan äfven leda deras tankar på allmaktens ingripande i världshändelserna och säga dem, att ett förökadt ansvar hvilar öfver nationen och de män som föra dess flagga öfver världshafven.

Ett resultat af denna minneskyrkas uppförande blir att sjökrigsskolan i Anapolis kommer att omfattas med ett djupare och större intresse. Detta naturligtvis äfven tillfölje af det flydda årets historiska händelser.

VECKANS PORTRÄTT-GALLERI

Under denna rubrik vill HVAR 8 DAG bringa mera kända personligheters drag. Vid inträffande födelsedagar, utnämningar o. d. läser man ofta i de dagliga tidningarne sympatiska skildringar öfver förtjänstfulla mäns lif och mången har säkerligen ofta önskat få se huru den eller den personen ser ut. För att tillmötesgå denna berättigade önskan införa vi hvarje vecka de personers fotografier, som nyligen på ett eller annat sätt ädragit sig allmänhetens uppmärksamhet. Som utrymmet i detta prof-nummer är starkt begränsadt, kunna vi i dag endast införa trenne biografier, men i den mån denna afdelning vinner allmänhetens medverkan komma vi att öka antalet.

Konsul John Philipson.

Den 7 dennes afled i Norrköping den allmänt aktade konsuln hert John Philipson. Hela samhället kände djupt den förlust det led genom denne energiske mans bortgång, ity att han var, så att säga, medelpunkten för stadens offentliga lif. Han föddes den 29 dec. 1829. Studerade i Stockholm och Upsala samt vid ett handelsinstitut i utlandet. Tog sedan anställning på kontor i Göteborg och etablerade sig 1851 i Norrköping. 1863 valdes han till stadsfullmäktig och 1889 till denna korporations ordförande. Ett år senare valdes han till riksdagsman i Andra kammaren och något senare samma år ingick han i Första kammaren.

Sitt minne har han förevigat genom storartade donationer och genom visad stor hjälpsamhet mot alla behöfvande. 1889 utnämndes han till kommandör af

Vasaordens första klass och 1893 blef han kommandör af Nordstjärneordens första klass.

Ernst Stridsberg.

Den 16 aug. firade bruksägaren *Ernst Stridsberg* i Trollhättan sin sextionde födelsedag.

Visst är att Trollhättan i herr Stridsberg ser sin mäktigaste kommunala förmåga. Han är en initiativernas man med höga vyer, och han går rakt på sak.

Ernst Stridsberg föddes i Stockholm 1839. Han kom till Trollhättan 1875. Blef 1880 ordförande i kommunalstämman och nämnden. Har tagits i anspråk i kyrko- och skolråd, der han varit vice ordförande. I hälsovårdsnämnden som ordförande och ledamot och som ordförande

i »stadskomitén». Landstingsman har han varit i 5 å 6 år. Ordförande i Väne härares vägstyrelse sedan 1895. Ledamot af riksdagens Första kammare sedan 1888 m. m.

Kamrer Oscar Berg.

Den 18 i förra månaden hylades på ett enkelt sätt i kretsen af meningsfränder och vänner kamrer *Oscar Berg* å sjömansläsrummet Bethel i Göteborg med anledning af hans fyrtiondeandra födelsedag. Han studerade i Wexjö 1865—1874 och blef järnvägsman 1875, då han fick anställning som bokhållare vid Vestkustbanan och hvarest han ännu är anställd såsom andre kamrer. Ingick 1887 i goodtemplarorden och har inom denna orden beklädt flera förtroendeposter. Genom sitt värdiga framträdande och sympatiska personlighet har han vunnit allas aktning. Han är medlem af stadsfullmäktige i Göteborg sedan innevarande år och valdes vid riksdagsmannavalet den 8 d:s enhälligt som nykterhetsvännernas specielle representant.

